TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI
DİYANET İŞLERİ
BAŞKANLIĞI

ULUSLARARASI

MEDYADA DİN İSTİSMARI SEMPOZYUMU

Çağrı Metni

12–13 Mayıs 2025
Ankara/Türkiye

ULUSLARARASI MEDYADA DİN İSTİSMARI SEMPOZYUMU

12-13 Mayıs, 2025, Ankara/Türkiye

*Sempozyum **yüz yüze** ve çevrimiçi katılım imkânı sağlanacaktır.*

ÇAĞRI METNİ

Sempozyum Takvimi	
Özet Gönderimi Son Tarih	07 Mart 2025
Özet Kabul Bildirimi	17 Mart 2025
Tam Metin Gönderimi Son Tarih	28 Nisan 2025
Sempozyum Programının İlanı	02 Mayıs 2025
Sempozyum Metinlerinin Basılması	2025

Genel Çerçeve

İnsan yaratılışı gereği çevresinden bilgi ve haber almaya, iletişim kurmaya eğilimlidir. Bu iletişimin en yalın hâli kulaktan kulağa devam eden haberleşmedir. Ancak insanlık, tarihî süreçte sesin duyulmadığı yerlere önce duman gibi işaretlerle, ardından mektupla bilgi ve haber ulaştırmayı başarmıştır. Matbaanın icadından sonra kitlesel haberleşmenin avantajlarını geliştirerek ve yaygınlaştırarak kullanmıştır. İnsanın bilgi ve haber elde etme çabası 20. yüzyılın son çeyreğinde yeni bir ivme kazanmıştır. Temelleri İkinci Dünya Savaşı arifesinde düşman tarafın plan ve şifrelerini çözmek için atılan, 70'li yıllarda geliştirilen ve 90'lardan itibaren dünya kamuoyuyla paylaşılan internet teknolojileri; 2000'li yıllardan sonra katılım, paylaşım, haberleşme, aktivizm ve iş birliği düzlemlerinde sağladığı avantajlarla sosyal medyanın etki ve şöhretinin hızla yayılmasına zemin hazırlamıştır. Sosyal medyanın, her gün yenilenen ve biraz daha güçlenen algoritmalar ve akıllı aygıtlarla desteklenmesi, geleneksel medya karşısındaki gücünü artırmıştır. Bu ve benzeri avantajlarıyla dünya genelindeki hızlı yükselişi alışılageldik pek çok kavram, temsil ve tecrübeyi derinden etkilemiştir. Ticaret, siyaset, eğitim, eğlence ve haberleşme gibi pek çok alanda sosyal medyaya uygun köklü dönüşümler gözlenmiştir.

Dijital değişimin yayılma hızı bilgi teknolojilerine ilişkin istatistiklerden kolaylıkla takip edilebilir. 2024 yılı itibarıyla yapılan uluslararası araştırmalara göre dünya genelinde sosyal medya kullanıcıları 5 milyarı aşmış durumdadır. Yine aynı araştırmalara göre insanların sosyal medyada harcadıkları zamanın ortalaması 2 saati geçmiştir. TÜİK'in hane halkı bilişim teknolojileri araştırmaları, söz konusu oranların ülkemizde de geçerli olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre ülkemiz nüfusunun %88,8'i internete erişebilmekte, %70 kadarı ise sosyal medya kullanmaktadır. Hatta ülkemiz, sosyal medyaya katılım ve zaman ayırma konusunda dünya ortalamasından daha ileridedir. Bu noktada sosyal medyanın insanların hangi ihtiyaçlarını karşıladığı, hangi sorunlarını çözdüğü ve hangi ideallerine kavuşmasına aracılık ettiği akla gelebilecek sorular arasında sıralanabilir. Benzer soruları din ve dindarlık tecrübesiyle ilişkilendirerek sormak mümkün hatta gereklidir.

Yazı, ses, fotoğraf ve videoları göstermeye, daha farklı bir ifade ile teşhir etmeye uygun olan sosyal medya; dağıtık yapısı gereği merkezileşmeyi, kurumsallaşmayı desteklemediği gibi bireyselleşmeyi ve tikelliği teşvik eder. Sosyal medyanın kendine özgü işleyişi zaman, mekân, mesafe, otorite, hiyerarşi, kültür, sanat, eğlence hatta insan doğasını aşındırarak göreceli hâle getirmektedir. Sosyal medya platformlarının yol açtığı bu süreçler dindarlık tecrübeleri açısından nasıl değerlendirilebilir? "Görsünler ve duysunlar" amacı ile üretilen işlerin dinî anlamda değersiz olduğunu bilmeyen yoktur. Buna rağmen sırtını Kâbe'ye dönme pahasına çektiği selfieyi kamuoyuyla paylaşan dindarın psikolojisi nasıl anlaşılmalıdır? Aynı şekilde çok sevdiği dinini yaymak gibi sebeplerle, ortalama içerik üreticisinden daha gayretli dindar sosyal medya öznelerini nasıl anlamak gerekir? Böylesi temsillerin kendi aralarında yaşadıkları anlaşmazlıklarla oluşturdukları taraftar yahut muhalif kimlik ve kitleleri, İslami ilimler ve klasik sosyal bilimlerle açıklamak ne ölçüde mümkündür?

Akıllı aygıtların üretilme süreçlerinde oluşan çevre kirliliğine ek olarak sosyal bilimlerin gündemlerine dijital demokrasi, dijital faşizm, dijital oligarşi, yanıltıcı ve yönlendirici dijital reklam, yankı odası, dijital panoptikon, mahremiyetin tüketimi, gözetim ve denetim gibi birçok yeni kavram ve durum girmiştir. Bu tartışmalar dindar bilinç için ne anlama gelmektedir? "Sosyal medya teknolojileri İslam'ı öğrenmek, anlatmak ve temsil etmek için yeni bir imkândır" demekle yetinmek mümkün müdür? Sosyal medya fırsatları içerisinde hangi risk ve tuzaklar yer almaktadır? Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu bu ve benzeri konuları müzakere etmek üzere "Uluslararası Medyada Din İstismarı" başlıklı bir sempozyum düzenleyecektir.

Sempozyumun Amacı

Sempozyumun amacı medyada din istismarının boyutlarını disiplinler arası bir perspektifle analiz etmektir. Sempozyumda artan istismar örneklerinin beraberinde getirdiği sorunlar ele alınarak, dinin sunduğu açıklama, anlamlandırma ve çözüm potansiyelinin akademik bir zeminde tartışılması hedeflenmektedir. Konuyla ilgili çalışmaların sonuçlarını tartışarak sosyal politika yapıcılara ve uygulayıcılara önerilerde bulunmak da sempozyumun amaçları arasındadır.

Sempozyum Konuları

1. Dijital din istismarı
2. Medyada din dilinin dönüşümü
3. Medyada bir din istismarı türü olarak ötekileştirme, tekfir ve linç kültürü
4. Medyada tasavvufun istismarı
5. Dinî otoritenin istismarı
6. Radikal dini akımların istismarı
7. Medyada mahremiyetin istismarı
8. Astroloji, şifacılık vb. istismar örnekleri
9. İdeoloji, propaganda, din ve sosyal medya
10. Medyada ateist ve oryantalist eğilimler
11. Ateist akımların din istismarı
12. Medyada İslamofobi
13. Medyada (self)oryantalizm
14. Medyada Türk-İslam kültür sanatlarının istismarı
15. Medyada dini kimliğin sunumu
16. Sosyal medya fenomenlerinin istismar örnekleri
17. Medyada dinî gruplar ve sanal topluluklar
18. Medyada tüketim ve gösteri(ş) dindarlığı
19. Dezavantajlı grupların sosyal medyada temsili
20. Abonelik, beğeni ve yorumlarda istismar edilen kimlikler
21. Dini dezenformasyon ve haber kaynağı olarak sosyal medya
22. Sosyal medya vaizlerinin din istismarı örnekleri
23. Medyada Diyanet algısı
24. Medyada çocuk istismarı
25. Din istismarıyla başa çıkma stratejileri
26. Medyada ötekileştirme ve nefret dili
27. Medyada aile ve değerlerin istismarı
28. Medyada dini manipülasyon ve algı oluşturma
29. Sosyal medya bağımlılığı ve din
30. Medyada dinin izolasyonu

Sempozyum Onursal Başkanı

- Prof. Dr. Ali ERBAŞ, Diyanet İşleri Başkanı

Sempozyum Bilim Kurulu

- Prof. Dr. Abdurrahman HAÇKALI, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı
- Prof. Dr. Huriye MARTI, Diyanet İşleri Başkanlığı, Başkan Yardımcısı
- Prof. Dr. İbrahim Hilmi KARSLI, Diyanet İşleri Başkanlığı, Başkan Yardımcısı
- Doç. Dr. Selim ARGUN, Diyanet İşleri Başkanlığı, Başkan Yardımcısı
- Doç. Dr. Burhan İŞLİYEN, Diyanet İşleri Başkanlığı, Başkan Yardımcısı
- Kadir DİNÇ, Diyanet İşleri Başkanlığı, Başkan Yardımcısı
- Doç. Dr. Enver Osman KAAN, Diyanet İşleri Başkanlığı, Diyanet Akademisi Başkanı
- Dr. Fatih Mehmet AYDIN, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanvekili
- Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi
- Prof. Dr. Ali AVCU, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi
- Prof. Dr. Enbiya YILDIRIM, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi
- Prof. Dr. Halis AYDEMİR, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi
- Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi
- Prof. Dr. Metin ÖZDEMİR, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi
- Prof. Dr. Ömer KARA, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi
- Prof. Dr. Soner GÜNDÜZÖZ, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi
- Prof. Dr. Halit ÇALIŞ, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi
- Dr. Halid HANEFİ, Avrupa Fetva ve Araştırma Meclisi Üyesi, İrlanda
- İldar ALYAUTDİNOV, Rusya Federasyonu Müslümanları Dini İdaresi Başkan Yardımcısı, Moskova Müslümanları Dini İdaresi Başkanı, Moskova Müftüsü, Rusya
- İlyas GANİYEV, Rusya Federasyonu Müslümanları Dini İdaresi Âlimler Konseyi Sekreteri, Moskova İslam Koleji Öğretim Görevlisi, Rusya
- Prof. Dr. Yusuf ADIGÜZEL, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Rektörü, Türkiye
- Prof. Dr. Shukran Abdul RAHMAN, International Islamic University, Malezya
- Prof. Dr. Hasan GÜÇLÜ, TOBB Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Türkiye
- Prof. Dr. Mehmet Emin BABACAN, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı, Türkiye
- Prof. Dr. Zuhdija HASANOVIĆ, University of Sarajevo, Bosna Hersek
- Prof. Dr. Mustafa MACİT, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nevzat ÖZEL, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Türkiye
- Prof. Dr. Hediyetullah AYDENİZ, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Türkiye
- Prof. Dr. Azra ZAIMOVIC, University of Sarajevo, Bosna Hersek
- Prof. Dr. Cemal TOSUN, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Prof. Dr. Matthew William KING, University of California, Riverside, ABD
- Prof. Dr. Şener BİLALLİ, International Balkan University, Kuzey Makedonya
- Prof. Dr. Şevki IŞIKLI, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Türkiye
- Prof. Dr. Nevzat TARHAN, Üsküdar Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Recai DOĞAN, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan
- Prof. Dr. Muhammed KIZILGEÇİT, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı, Türkiye

- Prof. Dr. Asım YAPICI, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Prof. Dr. Şaban Ali DÜZGÜN, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Prof. Dr. Noureddine MILADI, Qatar University, Katar
- Prof. Dr. Ali AYTEN, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Prof. Dr. Bahset KARSLI, Akdeniz Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Prof. Dr. Souad ALI, Arizona State University, ABD
- Prof. Dr. Nuri TINAZ, Marmara Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türkiye
- Prof. Dr. İbrahim YENEN, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Prof. Dr. Tuncay DİLCİ, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkiye
- Prof. Dr. Zekiye DEMİR, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Doç. Dr. Fatma ÇAPCIOĞLU, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Doç. Dr. Mustafa Derviş DERELİ, Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Doç. Dr. Safiye KESGİN, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Türkiye
- Doç. Dr. Faruk TEMEL, Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi, Türkiye
- Doç. Dr. Selman YILMAZ, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Doç. Dr. Muhamad ALI, University of California, Riverside, ABD
- Doç. Dr. Metin EKEN, Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi, Türkiye
- Doç. Dr. Mehmet HABERLİ, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Türkiye
- Doç. Dr. Hasan KAFALI, Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Doç. Dr. Tuba Nur UMUT, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Doç. Dr. Gülüşan GÖCEN, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türkiye
- Dr. Öğretim Üyesi Paul H CHANG, University of California, Riverside, ABD
- Dr. Öğretim Üyesi Vahdettin ŞİMŞEK, Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Türkiye

Sempozyum Düzenleme Kurulu

- Prof. Dr. Abdurrahman HAÇKALI, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı
- Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi
- Yunus AKKAYA, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Sekreteri
- Lokman ARSLAN, Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı
- Fadime APAYDIN, University of California, Riverside, Doktora Öğrencisi

Sempozyum Sekretaryası

- Nuriye ARSLAN, Din İşleri Yüksek Kurulu Uzman Yardımcısı
- Feyza KORKMAZ, Din Hizmetleri Uzmanı
- Davut ALTIYAPRAK, Diyanet İşleri Başkanlığı, Eğitim Uzmanı
- Salim Abdülhamid KELEŞ, Diyanet İşleri Başkanlığı, V.H.K.İ.

Sempozyum Dili

Türkçe – İngilizce

Sempozyum Web Sayfası

İnternet adresi

Tebliğ Özeti Yazım Kuralları

- Tebliğ özetleri, başvuru formu kullanılarak kurulsekreterya@diyanet.gov.tr adresine e-posta ile gönderilmelidir.
- Tebliğ özetleri Türkçe veya (uluslararası katılımcılar için) İngilizce)olmalıdır.
- Tebliğ özetleri konuyu ana hatlarıyla açıklamalı ve 200 ile 400 kelime arasında olmalıdır.
- Sayfa düzeni: A4 boyutunda sayfa kenar boşlukları; Alt, Üst, Sağ ve Sol'dan 2,5 cm olarak ayarlanmalıdır.
- Özet başlığı Times New Roman yazı tipinde, 12 punto olacak şekilde ortalanmış kalın yazı şeklinde olmalıdır.
- Özet metni Times New Roman yazı tipinde, 11 punto olacak şekilde ve 1,15 satır aralığıyla yazılmalıdır. Ana metinde kullanılacak başlıklar ise aynı yazı tipi ile 12 punto büyülüğünde kalın (bold) olmalıdır.
- Etik beyan gerekli ise (söz gelimi çalışma tezden türetildi veya bir kurum tarafından desteklendi ise) özet başlığına (*) işareti ile dipnot verilerek belirtilmelidir.
- Metinlerde atıf, kaynakça ve yazım kuralları bakımından esas alınması gereken sistem; Chicago atıf sisteminin 17. edisyonudur. Bkz. https://www.mvcc.edu/learning-commons/pdf/Chicago_Manual_of_Style_17_Notes_and_Bibliography.pdf

Tebliğ Tam Metni Yazım Kuralları

- Tebliğ metinleri kurulsekreterya@diyanet.gov.tr adresine e-posta ile gönderilmelidir.
- Tebliğ metinleri Türkçe veya (uluslararası katılımcılar için) İngilizce olmalıdır.
- Tebliğ metinleri bilimsel, özgün ve 5000-8000 kelime arasında olmalıdır.
- Sayfa düzeni: A4 boyutunda sayfa kenar boşlukları; Alt, Üst, Sağ ve Sol'dan 2,5 cm olarak ayarlanmalıdır.
- Tebliğ başlığı sayfada ortalanmış olarak yer almalıdır.
- Başlıktan sonra yazar(lar)ın unvanı, adı, soyadı, kurumu, e-posta adresi ve ORCID numarası ''10 punto'' ile yazılmalıdır.
- Tebliğlere Türkçe-İngilizce özet, İngilizce özetin üstüne İngilizce başlık, en az beş en fazla sekiz kelime olmak üzere Türkçe-İngilizce anahtar kelimeler ve sonuna yararlanılan eserleri gösteren "Kaynakça" eklenmelidir.
- Tebliğ metni Times New Roman yazı tipinde, 11 punto olacak şekilde ve 1,15 satır aralığıyla yazılmalıdır. Ana metinde kullanılacak başlıklar ise aynı yazı tipi ile 12 punto büyülüğünde kalın (bold) olmalıdır. Arapça metinler ise Traditional Arabic seçeneği ile yazılmalıdır.
- İsim ve kavramların yazılışında "Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi" esas alınmalıdır.
- Metinlerde atıf, kaynakça ve yazım kuralları bakımından esas alınması gereken sistem; Chicago atıf sisteminin 17. edisyonudur. Bkz. https://www.mvcc.edu/learning-commons/pdf/Chicago_Manual_of_Style_17_Notes_and_Bibliography.pdf